tussen Duin & Dijk

Jubileumnummer Natura 2000

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 11 4 ● 2012

Dwergganzen

in de Abtskolk en De Putten

Ruud E. Brouwer

Het gebied rond de Abtskolk bij Petten en De Putten in de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder is in februari 2010 door de rijksoverheid aangewezen als Natura 2000- gebied. Het bestaat overwegend uit grasland en enkele plassen en is ruim 600 hectare groot. Het is het overwinterings-gebied van de dwerggans.

● *Dwergganzen bij De Putten. Foto: Ruud Brouwer.*

Dwergganzen waren in Nederland tot in de jaren tachtig een zeldzame verschijning. Dankzij het herintroductieprogramma in Zweden dat in 1981 werd gestart, kwam hier verandering in. Door brandganzen werden dwergganzeneieren uitgebroed en met hun pleegouders kwamen de jonge dwergganzen, voorzien van kleurringen, naar overwinteringsgebieden in Nederland, zoals in de omgeving Petten-Camperduin. Het gebied behoort naast de Anjumerkolken in Friesland en het Oude Land van Strijen in Zuid-Holland tot de belangrijkste overwinteringsgebieden in Nederland.

Voorkomen en aantallen

De eerste gekleurringde dwergganzen met pleegouders (drie brandganzen) werden bij Petten en Camperduin opgemerkt op 6 januari 1996. Ze verbleven er een kleine drie maanden. Het aantal overwinterende vogels nam hierna jaarlijks geleidelijk toe. Tot de winter van 2003/04 waren ze steeds in het gezelschap van brandganzen (pleegouders). Sindsdien niet meer en nu komen ze als zelfstandige groepen of in gezelschap van groepen kol- en grauwe ganzen. De laatste vijf jaar is de toename in versterkte vorm voortgezet; 2007/08 maximaal 66 exemplaren en 2009/10 92 exemplaren. Tijdens de afgelopen winter werd in heel Nederland zelfs een record aantal van 116 vogels waargenomen.

Aankomst en verspreiding

De eerste dwergganzen arriveren tussen half oktober en half december. Vooral de graslanden en akkers in polder Q en L van de Zijpe en rond de Abtskolk zijn dan favoriete gebieden. Door regelmatige verstoring verplaatsen ze zich in de loop van het winterseizoen vaak naar de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder. In deze polder worden vanaf januari de meeste waarnemingen verricht, met de hoogste aantallen in februari en maart.

De belangrijkste foerageergebieden voor dwergganzen liggen in de polders Q en L rondom de Abtskolk en in de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder. Vooral de graslandpercelen in de Leipolder en de percelen aan de oost- en zuidoostkant van De Putten zijn de meest favoriete foerageergebieden. Beide gebieden zijn tevens van groot belang als drink- en rustplaatsen. De slaapplaats is gelegen in het zuidelijk deel van het Zwanenwater. De Abtskolk zelf wordt vooral gebruikt als tussenstop naar de slaapplaats en als rust/drink- en poetsplek.

Bedreigingen en beheer

In de polders tussen Petten en Camperduin vinden nog steeds verstoringen plaats van dwergganzen en andere ganzensoorten. De verstoringen betreffen jacht, afschieten van vuurpijlen en loslopende honden. Hopelijk krijgt het gebied in de toekomst een betere beschermingsstatus. Momenteel wordt er gewerkt aan een Natura 2000 beheerplan voor het gebied waarin, grauwe gans, smient en dwerggans moeten worden beschermd.

Ruud E. Brouwer
Van Brederodestraat 13
1759 VE Callantsoog
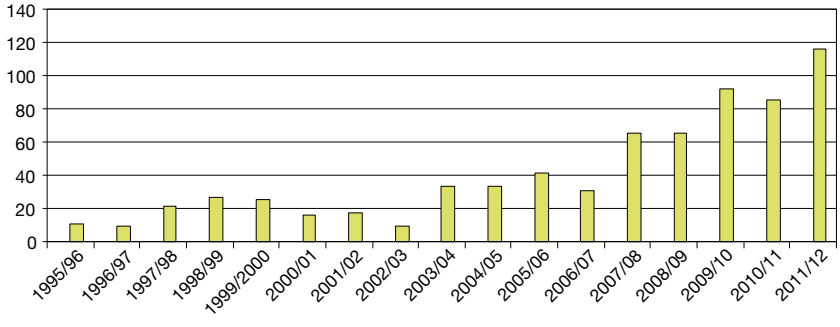
● *Trendgrafiek in seizoensmaxima van dwerggans 1995-2012 bij petten-Camperduin.*